

KÜLÖNFÉLÉK.

Az Országos Erdészeti Egyesület elnökének újabb kiüntetése. Ő *császári és apostoli királyi Felsege* 1916. évi október hó 1-én kelt legfelsőbb elhatározásával báró *Tallián* Béla nyugalmazott m. kir. földmivelésügyi miniszternek a katonai egészségügy körül a háború alatt szerzett kiváló érdemei elismerésül a Vörös Kereszt hadiékitményes I. osztályu diszjelvényét díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Hősi halál. *Webel* Elek, a sárvári uradalom erdésze, az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja folyó évi augusztus hó 24-én Albániában járványnak esett áldozatul.

Áldott legyen emlékezete!

Halálozások. *Hirspeck* Ágost, az osztrák-magyar államvasutársaság erdőfelügyelője, a koronás arany érdemkereszt és a Vörös Kereszt ezüstérmének tulajdonosa, az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja múlt hó 30-án Boksánbányán rövid szenvedés után elhunyt.

Borovánszky György m. kir. erdőmérnök-gyakornok múlt hó 29-én Óradnán életének 25. évében rövid szenvedés után elhunyt.
Béke hamvaikra!

Rövid hírek hadbavonult erdőtisztekről. *Katona* István m. kir. erdőmérnök, tartalékos árkászfőhadnagy, a háború kiütése óta szakadatlanul frontszolgálatot teljesít: először rövid ideig a szerb harcztéren, majd Galicziában s illetve a Duklaszoros vidékén, legutóbb 15 hónap óta a doberdói, illetve Karszt-fensíkon. Mint a bronz, majd az ezüst signum laudis tulajdonosa, legutóbb a katonai érdemkereszt III. osztályával lett kiüntetve. Tábori postájának száma 91.

Magyar erdőtisztek Szerbia erdészeti kormányzatában. A megszállott Szerbia erdészeti kormányzatában, melynek főnöke Miklau Bálint nyug. bosznia-hercegovinai erdőtanácsos, a következő magyar erdőtisztek működnek közre: A főnök helyettese *Pászthy* Ferencnagyszebeni kir. erdőfelügyelő, a belgrádi kerület erdészeti előadója *Suszter* Rezső m. kir. főerdőmérnök, a sabáci kerületé *Brausil* Miksa főerdőmérnök. Katonai minőségükben az ottani erdészettel

teljesítenek szolgálatot: *Finke* Mihály erdőmérnök, főhadnagy (előadó Kragujeváczon), báró *Marschall* Ernő (előadó Kruzeváczon) és *Szy* Dénes m. kir. segéderdőmérnök, tartalékos hadnagy, az avalai erdőüzem vezetője.

A tölgy- és bükkmakk gyűjtése a takarmányhiány enyhítése érdekében a folyó évben különös jelentőséggel bír. A helyenként jelentkező makktermést tehát semmiesetre se hagyjuk felhasználatlanul: biztosítsuk abból csemetekertjeink szükségletét, ami pedig visszamarad, azt vagy etessük fel a vidék sertésállományával — mi mellett az erdő természetes felújulását is elősegítjük —, vagy gyűjtessük száraz etetésre. A gyűjtést gyengébb munkaerő, iskolás-gyermekek, nők is elvégezhetik. Az összegyűjtött makk, a szokott módon eltartva, vagy a fülledés megakadályozása céljából aszalva, jó takarmányt ad, melynek kémiai összetételéről, tápértékéről és feletetéséről dr. *Weiser* István a „Köztelek“ f. é. 40. számában a következő figyelemreméltó adatokat teszi közzé:

A friss és megszáritott tölgymakknak kémiai összetétele a következő határok között ingadozik:

	Friss tölgymakk %	Száritott %
Viztartalom	37·8—56·0	18·8—22·8
átlag	50·0	17·5
Nyersprotein	2·0—7·8	4·5—12·3
átlag	3·2	7·5
Nyerszsír	1·5—5·7	2·5—4·6
átlag	2·3	4·0
Nyersrost	4·8—9·4	6·5—15·9
átlag	6·8	9·0
Nitrogénmenteskivonhatóanyag	31·5—40·0	45·2—62·1
átlag	36·2	59·0
Hamu átlag	1·2	2·0

Ezen adatok szerint a tölgymakk ugyan fehérjében meglehetősen szegény, de szénhidrátokban gazdag, nagy táplálóértékű takarmány. Nyers táplálóanyagainak emészthetőségét *Weiske* állapította meg. Szerinte kérődzőben a nyersproteinből 83·3%, a nyerszsírből 87·5%, a nitrogénmentes kivonható anyagból 91·4% emészthető,

Kellner szerint a friss tölgymakk 100 kg-ja 50% víztartalom mellett oly hizlalóértékű, mint 40 kg keményítő. Megfelelő szárítás után ez az érték a szárítás fokával arányosan emelkedik. A tölgymakk tehát már hámozatlan állapotban is magas táplálóértékkel bíró takarmány; takarmányértéke azonban még erősen emelkedik, ha hámozás által a kemény, majdnem felényire kemény, fás, nyersrostból álló makkhéjakat eltávolítunk, melyeknek mennyisége a légszáraz makknál körülbelül 18%.

Hámozott makk friss és légszáraz állapotban a következő összetétellel bír:

	Friss hámozott % 0/0	Légszáraz tölgymakk % 0/0
Víztartalom	13·7—50·2	11·4—22·8
átlag	45·0	14·4
Nyersprotein	3·9—6·1	5·0—8·9
átlag	4·9	6·8
Nyerszsír	2·9—5·5	3·6—6·1
átlag	3·8	4·6
Nyersrost	1·2—6·5	1·6—8·1
átlag	4·4	5·7
Nitrogénmentes kivonható anyag	40·4—54·1	58·4—75·0
átlag	49·7	65·9
Hamu átlag	2·2	2·6
Emészthető fehérje	3·2	4·2
100 kg keményítő értéke	56·5 kg	75·0 kg

A hámozást legjobban úgy végezhetjük, hogy a makkot először megszáritjuk és azután a héjakat cséplés útján eltávolítjuk. A hámozott makkot minden állat sokkal jobban szereti, mint a hámozatlant. A tölgymakknak dietetikus hatásáról az irodalomban annyiban olvashatunk némileg ellentmondó adatokat, hogy egyesek azt tapasztalták, hogy tulságos nagymennyiségű, friss hámozatlan tölgymakk vemhes és szoptató állatoknál, valamint fejős teheneknél hátrányos hatásokat váltott ki. Ez csak akkor következett be, ha friss, de nem egész kifogástalan makkot tulságos nagy mennyiségekben etettek. A hámozatlan friss makkot legjobban értékesítik a sertés, juh és kecske. Sertéssel friss makkból, az állat

sulya szerint, $1-1\frac{1}{2}$ kg-ot, szárított makkból $\frac{1}{2}-1$ kg-ot etethetünk. Czélszerű a makkot összezuzás után leforrázni és a vizet, mely a kesernyés, adstringáló anyagot a makkból kivonta, előnteni. Juhnak és kecskének $\frac{1}{4}-\frac{3}{4}$ kg makkot adhatunk naponként.

Tölgymakkal lónál és szarvasmarhánál is elég jó eredményeket értek el. Szarvasmarhával 1000 kg élősulyra 5—6 kg friss és 3 kg szárított tölgymakkot etettek jó eredménynyel. Lovaknak ezen adag fele adandó. Ugy szarvasmarha, de különösen ló szívesebben fogyasztja a tölgymakkot forró vízzel való kezelés után.

A *bükkmakk* nyers kémiai összetétele a tölgymakkénál sokkal tetszetősebb, amennyiben fehérjetartalma majdnem olyan magas, mint egy gyengébb minőségű buzakorpáé, zsirtartalma pedig oly magas, mint sok pogácsaféléé. Nem éppen kifogástalan étrendi

PÖSTYÉN

A HÁBORU DACZÁRA NYITVA

Az összes FÜRDŐK,
az összes SZÁLLÓK

teljes üzemben. Normális
vasuti forgalom (Budapest-
ről $3\frac{1}{4}$ óra közvetlen gyors-
vonattal). * * * * *

Egyesületünk tagjai az
eddig kedvezményes-
ben most is részesülnek.

hatása azonban takarmányozási célokra való felhasználásának bizonyos határt szab.

A bükkmakkot ép úgy, mint tölgymakkot, teljes beérése után száraz időben oly módon gyűjtik, hogy hosszú póznákkal verik le a fákról; a magától lehullott makk rendszerint üres. Mint-hogy a frissbükkmakk magas víztartalma folytán könnyen penészesedő és dohosodó anyag, raktározásánál nagy óvatossággal kell eljárni. Nem szabad 8—10 cm-nél magasabbra rétegezni és ebben az állapotban is, mindaddig, míg a víztartalom legnagyobb része eltávozott, lehetőleg minden nap át kell lapátolni.

Tekintettel arra, hogy az egész makk aránylag nagy részét (körülbelül 33%) alkotják a kemény, fás maghéjak, czélszerű a bükkmakkot éppen úgy, mint a tölgymakkot, etetés előtt héjtalanítani. Az egész, a hámozott bükkmag és a héjak átlagos kémiai összetétele a következő:

	Egész bükkmakk %	Hámozott bükkmakk %	Héjak %
Víztartalom	11.1	9.1	15.3
Nyersprotein	13.3	21.7	3.4
Nyerszsír	27.4	42.5	1.5
Nyersrost	18.5	3.7	42.1
Nitrogénmentes kivonható anyag	25.5	19.2	35.0
Hamu	4.2	3.9	2.7

Mint említettem, ezen igen magas nyert tápanyagtartalom dacára a bükkmakk csak bizonyos megszorításokkal használható takarmányozási célokra. Hátrányos dietetikai hatásának oka egy alkaloidszerű, *fagin* nevezetű vegyület, mely különösen lóra hat erősen mérgezőleg; sertésre és kérődzőre ezen anyag kevésbé ártalmas. Minthogy ezen anyag vízben elég jól oldódik, czélszerű a friss vagy szárított bükkmakkot megdarálás után forró vízzel leönteni, a vizet elönteni, mely művelet után épp úgy és oly mennyiségben etethető, mint a tölgymakk.

A mai zsirszegény világban azonban figyelemmel kell lenni a bükkmakk magas *zsirtartalmára*, mely szintén kívánatossá teszi

hogy a búkkmakkot összegyűjtsük és sajtolás által zsirjának legnagyobb részét kivonják.*)

A búkkmakkolaj ugyanazon czélokra használható, mint a sesam- vagy napraforgómagolaj. A pogácsa nagy táplálóértékű takarmány, melyet az említett szempontok betartása mellett eredményesen tudunk felhasználni.

Egy, a Korpaközpont által beküldött búkkmakkpogácsának kémiai összetételét a következőnek találtam: vizardalom 12·4%, nyersprotein 20·4%, tiszta protein 20·2%, nyerszsír 3·5%, nyersrost 26·9%, hamú 10·5%, nitrogénmentes kivonható anyag 44·3%. A nyersproteinből pepsinsósavban oldható 73·5%, a tiszta proteinből pepsinsósavban oldható 73·3%, vagyis a minta 15·0% emészthető nitrogéntartalmu anyagot és ebben 14·8% emészthető proteint tartalmazott. A fenti összetétel és a búkkmakk nyers táplálóanyagaira vonatkozó emésztési együtthatók alapján számítva, a minta 100 kg-ja oly hizlalóértékű, mint 42·5 kg keményítő.

Az ilyen hámozatlan búkkmakkból készített pogácsának keményítőértékét Kellner 44·4 kg-nak adja meg. Hámozott búkkmakkból készített pogácsának táplálóértéke természetesen ennél nagyobb.

Az erdélyrészi erdőfelügyelőségek és állami erdőhivatalok ideiglenes székhelyei. A földmivelésügyi m. kir. miniszter a dévai kir. erdőfelügyelőség ideiglenes székhelyéül Aradot, a nagyszebeni és a brassói kir. erdőfelügyelőségek ideiglenes székhelyéül pedig Kolozsvárt, továbbá a csikszeredai m. kir. állami erdőhivatal ideiglenes székhelyéül Budapestet, a dévai és a nagyszebeni m. kir. állami erdőhivatalok ideiglenes székhelyéül Aradot, a fogarasi m. kir. állami erdőhivatal ideiglenes székhelyéül Nagyenyedet, a sepsiszentgyörgyi m. kir. állami erdőhivatal ideiglenes székhelyéül Kolozsvárt, a dicsőszentmártoni m. kir. állami erdőhivatal ideiglenes székhelyéül Tordát jelölte ki.

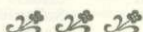
Az Erdészeti Zsebnaptár árának változása. Az Erdészeti Zsebnaptár előállításának költségei már több év óta meghaladták a naptár eladásából befolyó összeget. Ez a körülmény és az elő-

*) Mult számunkban közöltük, hogy az Olajközpont métermázsánként 75—80 K-t ígér a búkkmakkért. Szerk.

állításai költségek újabb emelkedése arra kényszerítik az Országos Erdészeti Egyesületet, hogy a naptár árát az 1917. évre szóló naptárral kezdődően tagjai részére 3 K-ban, nem tagok részére 4 K-ban állapítsa meg. Egyes naptárak rendelése esetén 45 fillér, két darabnál 60 fillér, három darabnál 75 fillér., négy darabnál 90 fillér, ennél nagyobb mennyiség rendelésénél pedig 1 K 20 fillér postaköltség előzetes beküldését is kérjük, mert bérmentetlen csomagokat a posta nem vesz fel, az utánvételes küldés pedig aránytalanul drágább.

Az 1916. évi naptárt még a régi áron szállítja az egyesület.

Sándor Imre magkereskedő és csemetetermelő czég Székesfehérváron tiszteltetlennel értesíti nb. vevőit, hogy folyó év őszén árjegyzéket nem ad ki, azonban az összes fagyvakat és csemetéket, legjobb minőségben versenyképes árak mellett szállítja és szíves megbízásokat kér.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtiszti létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni szíveskedjenek.)

Ő Felsége *Pfeifer* Gyula m. kir. erdőtanácsost bosznia-hercegovinai főerdőtanácsossá nevezte ki.

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte *Králl* János m. kir. erdőmérnököt Budapestre (a földművelésügyi minisztérium I/A. főosztályához), továbbá *Kellényi* Armand m. kir. segéderdőmérnököt Varannóra (erdőgondnoknak), *Sperling* Viktor m. kir. segéderdőmérnököt Szepesófaluba (erdőgondnoknak), *Szjgyártó* József dr. m. kir. erdőmérnököt Beregszászra (erdőgondnoknak), *Becher* Adolf m. kir. erdőmérnököt Eperjesre (erdőgondnoknak), *Hábel* Lambert m. kir. főerdőmérnököt Homonnára (erdőgondnoknak), *Niederland* Rezső m. kir. erdőmérnököt Eperjesre (erdőgondnoknak), *Radonics* Vazul m. kir. erdőmérnököt Ungvárra (erdőgondnoknak) és *Schmidt* Vilmos m. kir. erdőmérnököt Bakabányára (erdőgondnoknak).

